

Nr 28

Utlåtande i anledning av motioner om åtgärder för att minska frekvensen av hjärtinfarkt.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 651 av fru *Florén-Winther* och II: 806 av fru *Sundberg* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad i motionerna anförts.

Motionärerna anför att tiotusentals människor i vårt land årligen drabbas av hjärtinfarkt och att denna allvarliga åkomma till följd av den ökade stressen i arbetslivet i kombination med ett ökat stillasittande, ändrade kostvanor och minskad motion börjat få karaktär av en folksjukdom. Ökade insatser av förebyggande verksamhet för att förhindra en fortsatt ökning av antalet av hjärtinfarkt drabbade synes därför erforderliga.

Av olika undersökningar har framgått, att de tre första timmarna — och i synnerhet den första timmen — efter insjuknandet är de mest kritiska. Det vore därför värdefullt om sjukhusambulanserna kunde utrustas med elektrisk materiel för chockbehandling samt syrgasapparat.

Ett viktigt led i den förebyggande verksamheten på området är vidare en effektiv informationsverksamhet riktad direkt till allmänheten. En broschyr om de vanligaste symtomen på hjärtinfarkt borde t. ex. finnas tillgänglig på apotek och sjukvårdsinrättningar. Denna och även andra åtgärder som avser att förbättra den förebyggande verksamheten när det gäller hjärtinfarkt såväl på informationssidan som i fråga om ambulansernas tekniska utrustning etc. bör övervägas av en utredning inom socialstyrelsens ram.

Beträffande motiveringen i övrigt torde få hänvisas till motion I: 651.

Remissyttrande

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från *socialstyrelsen* som bl. a. anför följande.

Hjärtinfarkt är så gott som alltid en följd av åderförkalkning i hjärtats kranskärl. Våra kunskaper om orsakerna till åderförkalkning är emellertid på nuvarande stadium bristfälliga, även om vissa delar av orsakssammanhanget är kända. Det torde dröja en avsevärd tid innan bilden av hela orsakskomplexet blir helt klar.

Genom forskning har visats, att man sannolikt kan nå vissa resultat i form av minskad risk för hjärtinfarkt genom att undanröja eller minska effekterna av särskilda »riskfaktorer». Sådana riskfaktorer för hjärtinfarkt är t. ex. tobaksrökning samt förekomsten av högt blodtryck och av

Bihang till riksdagens protokoll 1970. 11 saml. Nr 28

höga s. k. blodfetter. Fortsatt forskning bedrivs för att söka utröna vilken betydelse dessa riskfaktorer bör tillmätas.

Socialstyrelsen har i sitt arbete inom den förebyggande hälsovården aktivt engagerat sig i dessa frågor bl. a. genom information rörande tobaksrökningens skadeverkningar och värdet av rätt kost. Det kan nämnas att styrelsen avser att förstärka denna aktivitet. Sålunda pågår för närvarande inom styrelsens hälsovårdsupplysningsdelegation intensiva förberedelser för det första skedet i en informationskampanj rörande vikten av rätt kost och behovet av motion, en aktivitet som beräknas pågå ett 10-tal år framåt. En dylig hälsovårdsupplysningsverksamhet bör på sikt kunna bidra till att minska effekterna bl. a. av de nämnda »riskfaktorer» för hjärtinfarkt.

Vad angår den i motionerna berörda fråga om ambulanserna och deras utrustning framhåller socialstyrelsen, att ett flertal myndigheter genom olika åtgärder medverkat till förbättring av sjuktransportorganisationen. Styrelsen upplyser att ett fortlöpande utredningsarbete bedrivs bl. a. av sjukvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (SPRI) och socialstyrelsen. Standardkrav har uppställts av SPRI i dess specifikation för ambulanser. Socialstyrelsen har i framställning till Kungl. Maj:t hemställt om att för skattebefrielse för ambulansfordon skall krävas att fordonet motsvarar av SPRI uppställt standardkrav. Styrelsen nämner att syrgasutrustning finns i de flesta av de ambulanser som ingår i sjukvårdshuvudmännens transportorganisation. För att söka anpassa ambulanspersonalens kunskaper till utvecklingen på detta område har inom socialstyrelsen tillsatts en arbetsgrupp med uppdrag att överse personalens utbildning.

Med i motionerna omnämnd »elektrisk materiel för chockbehandling» torde enligt socialstyrelsen avses s. k. defibrillatorer, d. v. s. apparatur med vilken livshotande rytmrubbningar i hjärtat kan brytas genom en kortvarig strömstöt. Då det gäller frågan om utrustning av ambulanserna med sådan materiel kan sägas att apparatur av detta slag inte kan sättas i händerna på ambulanspersonal, hur väl utbildad den än är. Det måste ankomma på läkare att avgöra när defibrillatoren bör användas. Härav följer, att om man vill nå utanför sjukhusen med denna form av behandling, måste man ha läkarbemannade ambulanser, som dessutom är försedda med specialutrustning. I Malmö har pågått och i Göteborg pågår försök innebärande att läkare eller medicine kandidater medföljer utryckande ambulanser.

Socialstyrelsen påpekar sammanfattningsvis att i motionerna upptagna spörsmål fortlöpande uppmärksammas av berörda myndigheter samt att utredningar kommer att företas allteftersom problemen aktualiseras.

Utskottet

Socialministern uttalade i årets statsverksproposition (prop. 1970: 1, bil. 7, s. 96) att hälsovårdsupplysningen bör inriktas bl. a. på informa-

tion i kost- och näringsfrågor och förordade att anslaget för sådan upplysning för budgetåret 1970/71 skulle tas upp med 2 500 000 kr., vilket innebär en ökning med 600 000 kr. Riksdagen har godkänt detta förslag. Efter- som valet av rätt kost har stor betydelse när det gäller att minska frekven- sen av hjärtinfarkt, och då upplysningen om kostfrågornas vikt avses bli intensifierad anser utskottet motionärernas önskemål beträffande in- formationsverksamhet i väsentlig grad tillgodosedda. Av socialstyrelsens remissvar framgår att styrelsen genom sin hälsovårdsupplysningsdelega- tion (HVUD) under 1970-talet ämnar bedriva en informationskampanj rö- rande behovet av rätt kost och av motion.

Vad gäller frågan om ambulanserna och deras utrustning med s. k. defi- brillatorer, d. v. s. apparatur med vilken livshotande rytmrubbningar i hjär- tat kan brytas genom en kortvarig strömstöt, kan anföras att utrednings- arbete rörande sjuktransportorganisationen pågår inom socialstyrelsen och inom sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinsti- tut (SPRI). Vidare har utskottet inhämtat att den med sådan utrustning försedda ambulans, som sedan en tid finns i Malmö och som vid utryckning avses bemannad med läkare endast i ringa utsträckning kunnat komma till användning till följd av brist på läkare för utrustningens handhavande.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I: 651 och II: 806 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Axel Kristiansson* (cp), Helge Karls- son* (s), Kilsmo (fp), Karl Gustav Pettersson (s), fröken Stenberg* (m), herrar Ernst Olsson (cp), Hansson* (s), Ove Karlsson* (s), Thorle Nilsson* (s) och fru Florén-Winther (m);

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herr Larsson i Borrby (cp), fru Ekroth (s), herrar Wiklund i Härnösand (s), Andersson i Örebro (fp), Nilsson i Agnäs (m), fröken Åsbrink* (s), herr Häll* (s), fru Nilsson (cp), herrar Rosqvist (s) och Sellgren* (fp).

*Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av fru *Florén-Winther* (m).

I motionen framhålles att en informationsskrift med de vanligaste sym- tomen på hjärtinfarkt borde utarbetas och finnas tillgänglig på apotek,

sjukvårdsinrättningar och liknande. Utskottet har understrukt betydelsen av information för förebyggande av hjärtinfarkt och därvid pekat på bl. a. vikten av rätt kost men inte närmare gått in på frågan om symtominformation.

Jag anser, att det för förebyggandet av hjärtinfarkt är synnerligen viktigt, att man på ett tidigt stadium kan ställa diagnos med ledning av symtomen, så att den som drabbats av hjärtinfarkt tidigt kan få adekvat behandling.

Många människor är inte medvetna om sin sjukdom förrän det är för sent. En informationsskrift skulle ge allmänheten ökade kunskaper och fästa uppmärksamheten på symtomen och på så sätt starkt bidra till att förebygga hjärtinfarkt.

Utskottet har vidare, när det gäller frågan om de läkarbemannade ambulansernas utrustning med s. k. defibrillatorer påpekat, att den ambulans som redan finns i Malmö till följd av läkarbristen endast i ringa utsträckning har kunnat komma till användning. Hjärtinfarkt kan emellertid snabbt bli livshotande, och enligt min mening får personalsituationen ej bli avgörande när det gäller att rädda liv.